

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ
INTERNET:

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/24/99

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ▶ Zdecydowana większość ankietowanych (73%) uważa, iż ostatnie rolnicze protesty były w pełni uzasadnione, a dalsze 23% określa je jako częściowo uzasadnione. Powszechnemu uznaniu racji protestujących rolników towarzyszy zrozumienie przeważającej części społeczeństwa dla formy ich wystąpień. Ponad połowa respondentów uznała, że blokowanie dróg przez protestujących rolników jest dopuszczalne, a trzy czwarte sprzeciwiło się likwidacji blokad przy życiu siły, nawet jeśli inne metody ich usunięcia okazały się nieskuteczne.
- ▶ Niemal powszechne jest poparcie dla takich postulatów, jak: znaczące zwiększenie nakładów z budżetu państwa na rolnictwo, uruchomienie interwencyjnego skupu produktów rolnych oraz prowadzenie polityki celnej protekcyjnej wobec rolnictwa.
- ▶ Respondenci krytycznie oceniają stan polskiego rolnictwa. Ponad połowa z nich (55%) uważa, że jest ono zacofane i mało wydajne. Zdecydowana większość respondentów dostrzega nadmierne rozdrobnienie struktury agrarnej w Polsce i konieczność jej przeobrażeń. Postulat redukcji zatrudnienia w rolnictwie spotyka się z mniejszą akceptacją badanych, choć uzyskuje poparcie przeważającej części z nich (44% wobec 38% wyrażających sprzeciw).
- ▶ Zdecydowana większość ankietowanych (70%) krytycznie ocenia działalność rządu na rzecz wsi i rolnictwa, choć niemal co drugi respondent (47%) dostrzega także zaniedbania ze strony samych rolników, którzy są, ich zdaniem, zbyt mało aktywni i przedsiębiorczy.
- ▶ Zbliżone odsetki badanych (w każdym przypadku mniej więcej połowa) uważają, że działalność Krajowego Związku Kółek Rolniczych, NSZZ RI „Solidarność” i ZZ „Samoobrona” dobrze służy polskiej wsi i rolnictwu. Najbardziej kontrowersyjnie postrzegana jest „Samoobrona”, której działania spotkały się ze stosunkowo największą krytyką (27% ocen negatywnych).

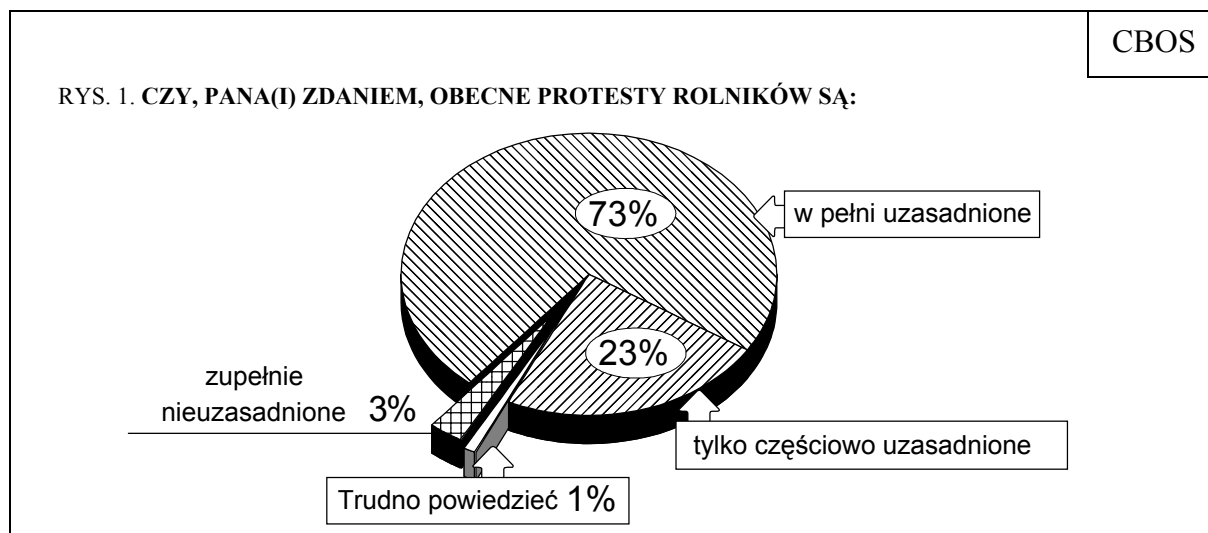
W niespełna pół roku od ubiegłorocznych rolniczych wystąpień, przez Polskę przetoczyła się ponownie fala protestów rolników, domagających się m. in. uruchomienia interwencyjnego skupu żywca wieprzowego, którego ceny w ostatnim okresie drastycznie spadły. W badaniu¹ realizowanym tuż po zakończeniu rolniczych blokad podjęliśmy kwestię społecznego postrzegania tych wydarzeń na tle społecznej diagnozy stanu polskiego rolnictwa oraz opinii o kierunkach jego restrukturyzacji.

STOSUNEK DO PROTESTÓW

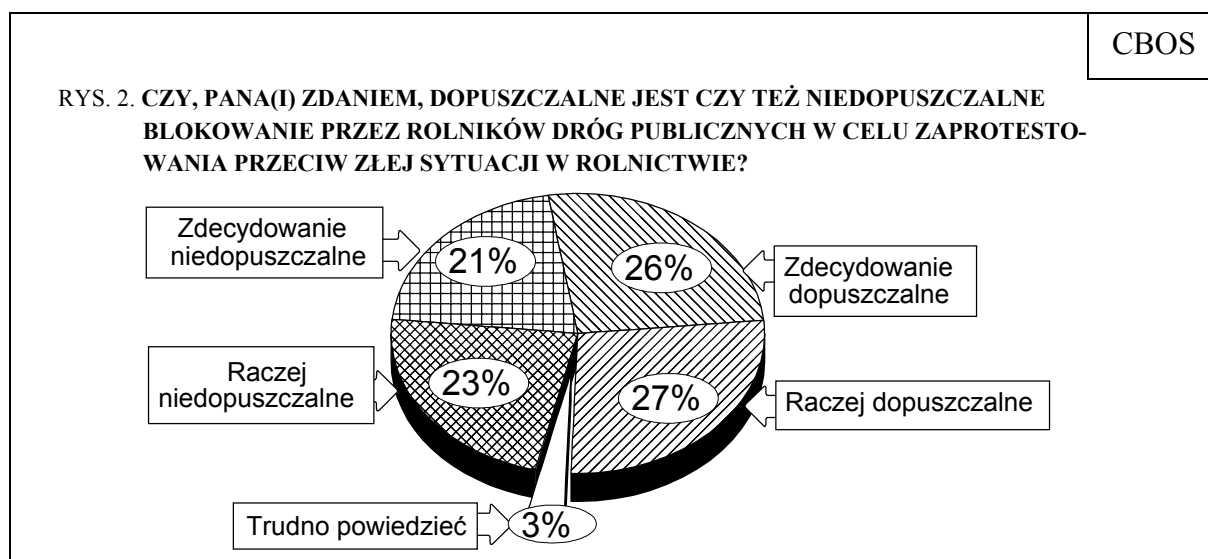
Zdecydowana większość ankietowanych (73%) uważa, iż ostatnie rolnicze protesty były w pełni uzasadnione, a dalsze 23% badanych określa je jako częściowo uzasadnione. Jedynie nikły odsetek respondentów uznaje je za zupełnie bezzasadne. Dla porównania ubiegłoroczne protesty rolników (przeprowadzane w okresie wakacyjnym), domagających się m.in. podwyższenia cen skupu zboża oraz ograniczenia importu ziarna z zagranicy, za całkowicie uzasadnione uważało 45% ankietowanych, a 41% za częściowo zasadne.

Deklaracje całkowitego zrozumienia powodów protestu dominują we wszystkich grupach społecznych, przy czym najczęstsze są wśród rolników oraz robotników niewykwalifikowanych. Z racjami rolników najslabiej identyfikują się osoby wyżej usytuowane w hierarchii społecznej: badani z wykształceniem wyższym, ankietowani o najwyższych dochodach *per capita* w rodzinie, a spośród kategorii społeczno-zawodowych: kadra kierownicza i inteligencja, prywatni przedsiębiorcy, a także uczniowie i studenci. Grupy te relatywnie najczęściej znajdują jedynie częściowe uzasadnienie dla wystąpień rolników.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (105), 4-9 lutego ‘99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1111).

Powszechnemu uznaniu racji protestujących rolników towarzyszy zrozumienie przeważającej części ankietowanych dla formy ich wystąpień. Więcej niż co drugi respondent (53%) podziela opinię, że blokowanie dróg przez protestujących rolników jest dopuszczalne.

Warto przypomnieć, że w ubiegłorocznym badaniu (z sierpnia), przeprowadzanym podczas rolniczych akcji protestacyjnych, zdecydowana większość badanych (76%) wyrażała dezaprobatę tej metody protestu, natomiast tylko co piąty (20%) ją akceptował. Różnica w wynikach obu badań, jakkolwiek wskazuje na wzrost akceptacji blokowania dróg, w jakiejś mierze jest także rezultatem odmiennego kontekstu pytania. W sierpniu pytaliśmy o blokowanie dróg w ogóle jako jedną z wielu możliwych form protestu, bez odniesienia do wystąpień rolników.

Opinie na temat dopuszczalności blokad dróg przez rolników są silnie zróżnicowane ze względu na wielkość miejsca zamieszkania respondentów, ich wykształcenie i status materialny, w tym przynależność do określonej grupy społeczno-zawodowej². Tę metodę manifestowania niezadowolenia niemal powszechnie akceptują rolnicy oraz robotnicy niewykwalifikowani. Za dopuszczalną uznają ją ponadto w większości mieszkańcy wsi, badani z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, ankietowani najgorzej uposażeni oraz osoby niezadowolone z własnej sytuacji materialnej. Natomiast najczęściej dezaprobuje tę formę protestu mieszkańcy największych miast, osoby najlepiej wykształcone i sytuowane, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracujący na własny rachunek oraz uczniowie i studenci.

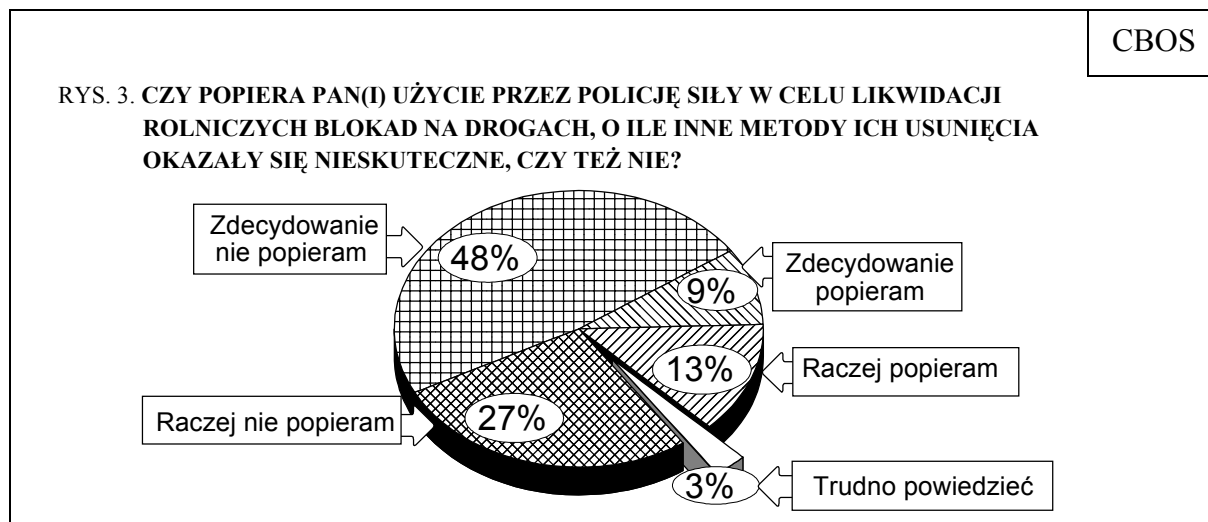
Istotnym czynnikiem wpływającym na opinie w tej kwestii są poglądy polityczne badanych. O ile zatem blokowanie dróg przez rolników akceptuje większość badanych o orientacji lewicowej, o tyle jako niedopuszczalne określa je większość ankietowanych identyfikujących się z prawicą. Jeszcze wyraźniejsza rozbieżność opinii na ten temat widoczna jest w potencjalnych elektoratach partyjnych. Przeciwnym stanowiska w tej kwestii zajmują sympatycy PSL, w ogromnej większości aprobuje blokady rolników jako metodę dochodzenia przez nich swoich racji, oraz wyborcy Unii Wolności, zdecydowanie je potępiający.

Tabela 1

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań	Czy, Pana(i) zdaniem, dopuszczalne jest czy też niedopuszczalne blokowanie przez rolników dróg publicznych w celu zaprotestowania przeciw złej sytuacji w rolnictwie?		
	Dopuszczalne	Niedopuszczalne	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PSL	85	15	0
SLD	54	42	4
AWS	41	58	1
UW	20	80	0

² Zob. tabele aneksowe.

Wobec zrozumienia racji protestujących i znacznej tolerancji dla form ich wystąpień nie dziwi sprzeciw zdecydowanej większości badanych (75%) wobec używania przez policję siły w celu likwidacji blokad, nawet jeśli inne metody ich usunięcia okazały się nieskuteczne. Siłowe działania policji w takich sytuacjach popiera jedynie 22% ankietowanych.

Sprzeciw wobec użycia siły przez policję dominuje niemal we wszystkich grupach społecznych, poza uczniami i studentami. Stosunkowo najczęściej skłonni są je poprzeć badani o wyższym statusie społeczno-materialnym - najlepiej wykształceni i sytuowani, w tym przede wszystkim kadra kierownicza i inteligencja oraz prywatni przedsiębiorcy, a także mieszkańcy dużych miast oraz respondenci najmłodszy - poniżej 24 roku życia.

Akceptacji zdecydowanych działań policji sprzyjają ponadto prawicowe poglądy polityczne. W elektoratach partyjnych na przeciwległych biegunach sytuują się zwolennicy PSL, powszechnie sprzeciwiający się użyciu siły wobec protestujących, i sympatycy UW - w większości je popierający.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań	Czy popiera Pan(i) użycie przez policję siły w celu likwidacji rolniczych blokad na drogach, o ile inne metody ich usunięcia okazały się nieskuteczne, czy też nie?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
w procentach			
PSL	3	97	0
SLD	20	80	0
AWS	37	62	1
UW	63	32	5

**OPINIE O STANIE ROLNICTWA W POLSCE
I POSTULATY DOTYCZĄCE POLITYKI ROLNEJ**

Powszechne zrozumienie racji protestujących rolników, których sytuacja uzasadnia - w opinii większości badanych - nawet tak drastyczne środki protestu jak blokady dróg, wiąże się z niekorzystną społeczną diagnozą stanu polskiego rolnictwa i świadomością konieczności reformy tego sektora gospodarki. Ponad połowa badanych (55%) zgodziła się ze stwierdzeniem, że nasze rolnictwo jest zacofane i mało wydajne. Zdecydowana większość respondentów dostrzega nadmierne rozdrobnienie struktury obszarowej w Polsce i konieczność jej przeobrażeń - podzielając opinie, iż w Polsce jest zbyt dużo małych gospodarstw i że ziemia musi przechodzić z gospodarstw podupadających do lepszych. Mimo iż ankietowani w większości mają świadomość konieczności przemian agrarnych, co w konsekwencji musi pociągnąć za sobą określone przeobrażenia w strukturze społecznej, postulat zmniejszenia liczby zatrudnionych w rolnictwie zyskuje wyraźnie mniejszą akceptację. Do głosu dochodzą w tym przypadku najwyraźniej obawy przed wzrostem bezrobocia i przewidywanymi trudnościami z wchłonięciem przez inne sektory gospodarki byłych rolników i pracowników rolnych. Niemniej jednak przeważają badani, którzy widzą konieczność redukcji zatrudnienia w rolnictwie. Blisko połowa ankietowanych dostrzega ponadto zaniedbania ze strony samych rolników, sądząc, że są oni zbyt mało aktywni i przedsiębiorczy.

Tabela 3

Słyszysz różne stwierdzenia na temat stanu rolnictwa i polityki rolnej. Proszę powiedzieć, czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z poniższymi stwierdzeniami? Czy Pana(i) zdaniem:	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– rząd powinien prowadzić interwencyjny skup produkcji rolnej	90	4	6
– państwo powinno chronić polskie rolnictwo, utrzymując wysokie cła na sprowadzane z zagranicy produkty rolne	86	9	5
– nakłady finansowe na rolnictwo z budżetu państwa powinny znacząco wzrosnąć	86	9	5
– w Polsce jest zbyt dużo małych gospodarstw	78	13	9
– ziemia musi przechodzić z gospodarstw podupadających do lepszych	76	12	12
– polskie rolnictwo jest zacofane i mało wydajne	55	39	5
– rolnicy są zbyt mało aktywni i przedsiębiorczy	47	38	15
– należy dążyć do zmniejszenia liczby osób zatrudnionych w rolnictwie	44	38	18

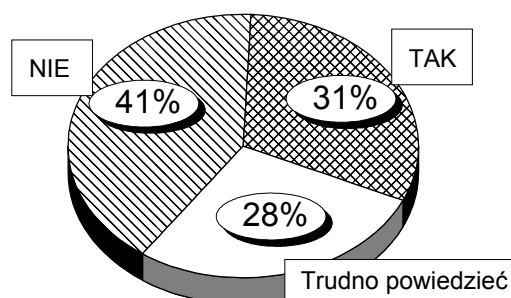
Stan polskiego rolnictwa najgorzej oceniają i zarazem najczęściej postulują jego restrukturyzację osoby będące w lepszej sytuacji społeczno-ekonomicznej - badani z wykształceniem wyższym i średnim, respondenci uzyskujący najwyższe dochody na członka rodziny, a wśród grup społeczno-zawodowych: przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracujący na własny rachunek. Szczególnie krytyczni w opiniach na ten temat są także uczniowie i studenci. Najlepsze oceny sytuacji w rolnictwie formułują sami rolnicy. Mimo że większość z nich zdaje sobie sprawę z konieczności zwiększenia powierzchni gospodarstw rolnych, postulat ograniczenia zatrudnienia w rolnictwie budzi, co zrozumiałe, opory większości z nich. Podobnie trudno im się zgodzić ze stwierdzeniem o zbyt małej aktywności i przedsiębiorczości rolników, a zwłaszcza z opinią o zacofaniu i niskiej efektywności produkcji rolnej.

Respondenci dostrzegają potrzebę silniejszego zaangażowania państwa w rozwiązywanie problemów rolnictwa. Zdecydowana większość z nich uważa, że nakłady finansowe z budżetu państwa na rolnictwo powinny znacząco wzrosnąć. Niemal powszechne poparcie zyskują postulaty ochrony polskiego rolnictwa przez utrzymywanie wysokich cel na importowane produkty rolne oraz prowadzenia przez państwo interwencyjnego skupu produkcji rolnej. W tej ostatniej sprawie, wokół której koncentrowały się postulaty rolników, we wszystkich grupach społecznych panuje największa jednomyślność.

POLSKIE ROLNICTWO W UNII EUROPEJSKIEJ

W prognozach dotyczących sytuacji polskiego rolnictwa po wejściu naszego kraju do Unii Europejskiej obawy przeważają nad nadziejami. Niespełna co trzeci badany optymistycznie zapatruje się na perspektywy naszego rolnictwa w Unii. Co ciekawe, niepokój o stan polskiego rolnictwa po przystąpieniu Polski do tej organizacji częściej wyrażają osoby polemizujące ze stwierdzeniem, że jest ono zacofane i mało wydajne, niż badani oceniający je krytycznie.

RYS. 4. CZY, PANA(I) ZDANIEM, WEJŚCIE POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ PRZYCZYNI SIĘ DO POPRAWY SYTUACJI W ROLNICTWIE?

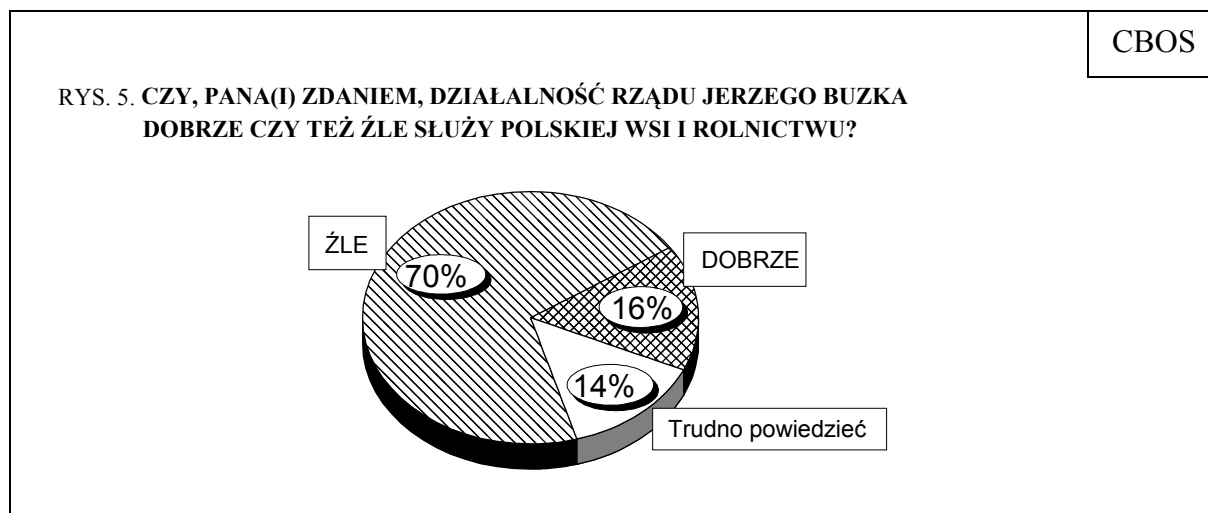
Opinie na temat skutków wejścia Polski do UE dla polskiego rolnictwa są zróżnicowane ze względu na cechy społeczno-demograficzne badanych. Stosunkowo najczęściej poprawy sytuacji w rolnictwie w wyniku integracji spodziewają się uczniowie i studenci i generalnie ludzie młodzi - do 24 roku życia, a także osoby o najwyższych dochodach *per capita* w rodzinie, a w grupach społeczno-zawodowych osoby pracujące na własny rachunek oraz robotnicy wykwalifikowani. Co ciekawe, wyższe wykształcenie nie sprzyja redukcji obaw o sytuację polskiego rolnictwa w Unii, ale przeciwnie - wzmacnia je. Niepokój z tym związany najczęściej żywią sami rolnicy, a także, choć w znacznie mniejszym stopniu, mieszkańcy wsi w ogóle. Interesująco przedstawiają się opinie w tej kwestii w elektoratach partii i ugrupowań politycznych. Optymizm w ocenie perspektyw polskiego rolnictwa w zintegrowanej Europie dominuje wśród zwolenników UW, ale także AWS, natomiast nie przewiduje poprawy w tej sferze gospodarki większość sympatyków PSL oraz co drugi potencjalny wyborca SLD.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań	Czy, Pana(i) zdaniem, wejście Polski do Unii Europejskiej przyczyni się do poprawy sytuacji w rolnictwie czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PSL	6	75	19
SLD	29	50	21
AWS	40	26	35
UW	53	23	24

OCENA DZIAŁALNOŚCI RZĄDU W DZIEDZINIE ROLNICTWA

Aktywność rządu w rozwiązywaniu problemów rolnictwa jest oceniana krytycznie. Zdecydowana większość respondentów podziela opinię, że jego działania źle służą polskiej wsi i rolnictwu. Jest to zarazem jedna z najgorzej ocenianych dziedzin działalności rządu³.

Szczególne niezadowolenie z aktywności rządu w tej dziedzinie wyrażają sami rolnicy. Stosunkowo najbardziej łagodni w ocenach są ankietowani deklarujący prawicowe poglądy polityczne oraz zwolennicy AWS i UW, jednak również wśród nich wyraźnie przeważa krytycyzm.

OCENA DZIAŁALNOŚCI PSL I ZWIĄZKÓW ROLNICZYCH NA RZECZ WSI I ROLNICTWA

W ocenach działań PSL na rzecz rolnictwa przeważają opinie pozytywne (41%), choć niemała liczba ankietowanych (34%) odnosi się do nich krytycznie. Lepiej wypadły w ocenie badanych związki reprezentujące rolników - zbliżone odsetki osób (w każdym przypadku około 50%) uważają, że działalność KZRKiOR, NSZZ RI „Solidarność” i ZZ „Samoobrona”

³ Por. komunikat CBOS „Społeczna ocena rządu na początku lutego”, luty '99.

dobrze służy polskiej wsi i rolnictwu. Spośród związków rolniczych najczęściej kontrowersji wywołały działania „Samoobrony”, które więcej niż co czwarty respondent ocenił krytycznie.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, działalność ...dobrze czy też źle służy polskiej wsi i rolnictwu?	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– Polskiego Stronnictwa Ludowego	41	34	25
– Krajowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych	50	14	36
– NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”	48	19	33
– Związku Zawodowego „Samoobrona”	48	27	25

Zarówno działalność PSL, jak i związków rolniczych najlepiej oceniają sami rolnicy oraz mieszkańcy wsi, przy czym relatywnie najczęściej aprobują oni działania podejmowane przez „Samoobronę”.

★

★

★

Ostatnie wystąpienia rolników są odbierane przez opinię publiczną jako słuszny protest i traktowane znacznie bardziej poważnie niż ubiegłoroczne. Zrozumienie desperacji i determinacji w dochodzeniu swoich racji przez rolników jest tak duże, że badani skłonni są w większości zaakceptować nawet takie, zazwyczaj nie tolerowane i uznawane za niedopuszczalne, metody protestu jak blokowanie dróg. Niemal powszechne jest poparcie dla takich postulatów, jak: znaczące zwiększenie nakładów z budżetu państwa na rolnictwo, uruchomienie interwencyjnego skupu produktów rolnych oraz prowadzenie polityki celnej protekcyjnej wobec rolnictwa. Zarazem dość duża jest świadomość, że podjęte działania nie mogą prowadzić jedynie do doraźnej poprawy sytuacji rolników, ale powinny

zmierzać do restrukturyzacji tego sektora gospodarki, uznanego przez większość badanych za zacofany i mało wydajny, m. in. przez wspomaganie procesów koncentracji ziemi oraz redukcji zatrudnienia w rolnictwie.

Bardzo krytycznie respondenci oceniają działalność rządu na rzecz wsi i rolnictwa, choć w znacznej mierze dostrzegają także zaniedbania ze strony samych rolników, którzy są - ich zdaniem - zbyt mało aktywni i przedsiębiorczy.

Spośród związków i organizacji reprezentujących rolników najbardziej kontrowersyjne opinie wzbudza „Samoobrona”. Pozytywne oceny jej działań na rzecz wsi i rolnictwa są równie częste jak w przypadku NSZZ RI „Solidarność” oraz KZRKiOR, natomiast znacznie więcej jest ocen negatywnych. Jednak wśród samych rolników, mniej zapewne uwrażliwionych na styl działania jej lidera - odbiegający od standardów zachowania osób publicznych - bardziej zaś zainteresowanych skutecznym zwróceniem uwagi na sytuację w rolnictwie, właśnie „Samoobrona” zyskuje relatywnie najlepsze oceny.

Opracowała

Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, dopuszczalne jest czy też niedopuszczalne blokowanie przez rolników dróg publicznych w celu zaprotestowania przeciw złej sytuacji w rolnictwie? 1 - Zdecydowanie dopuszczalne; 2 - Raczej dopuszczalne; 3 - Raczej niedopuszczalne; 4 - Zdecydowanie niedopuszczalne

	(%)					
	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	27	23	21	3	1111
Płeć						
Mężczyźni	31	24	20	23	1	527
Kobiety	21	29	25	20	5	584
Wiek						
18-24 lat	25	25	27	21	2	158
25-34	26	27	23	21	4	196
35-44	23	29	23	20	5	241
45-54	28	31	19	20	1	202
55-64	24	26	20	26	4	130
65 lat i więcej	30	21	24	20	4	183
Miejsce zamieszkania						
Wieś	39	31	18	8	4	410
Miasto do 20 tys.	22	30	22	23	3	135
od 21 do 100 tys.	20	25	24	29	2	205
101-500 tys.	16	25	31	25	4	214
501 tys. i więcej mieszk.	17	17	23	40	3	146
Wykształcenie						
Podstawowe	34	26	21	15	4	322
Zasadnicze zawodowe	30	30	22	15	4	280
Średnie	20	28	25	26	2	402
Wyższe	15	18	21	43	3	107
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier. i inteligencja	17	21	21	37	4	81
Prac. umysł. niż. szczebla	20	33	21	24	2	121
Pracownicy fiz.- umysł.	33	28	19	18	2	70
Robotnicy wykwalifikowani	28	27	24	17	4	110
Robotnicy niewykwalifik.	48	35	9	8	0	36
Rolnicy	69	23	6	0	2	48
Pracujący na własny rach.	9	23	16	45	7	52
Bierni zawodowo						
Renciści	29	30	21	14	5	148
Emeryci	25	23	27	23	2	196
Uczniowie i studenci	20	14	23	40	3	84
Bezrobotni	25	33	30	10	2	104
Gospodynie domowe i inni	13	34	32	17	4	60
Pracuje w:						
sferze budżetowej	26	22	20	31	2	101
sekt. państw. i publicznym	27	29	21	23	0	114
sp. własc. prywat. i państwa	24	31	19	21	4	88
sekt. prywat. poza rolnict.	20	27	19	29	5	203
prywatnym gosp. rolnym	64	25	7	4	0	63
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	38	34	16	7	5	174
276 - 399	26	29	34	11	1	157
400 - 549	26	27	23	21	3	275
550 - 799	16	30	23	30	2	160
Powyżej 799 zł	19	18	20	39	4	175
Ocena własnych war. mater.						
Dobre	24	20	19	33	4	234
Średnie	21	29	26	21	3	500
Złe	34	28	21	14	3	378
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	21	28	24	26	2	51
Raz w tygodniu	25	29	24	19	3	524
Kilka razy w miesiącu	33	22	22	19	5	208
Kilka razy w roku	22	28	21	25	3	214
W ogóle nie uczestniczy	27	22	21	28	2	112
Poglądy polityczne						
Lewica	29	31	19	18	3	270
Centrum	27	31	21	20	2	305
Prawica	20	20	22	35	2	296
Trudno powiedzieć	30	25	29	10	7	238

Tabela 2. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że polskie rolnictwo jest zacofane i mało wydajne?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	39	5	1111
Płeć				
Mężczyźni	59	39	3	527
Kobiety	53	40	7	584
Wiek				
18-24 lat	59	38	3	158
25-34	59	37	4	196
35-44	55	40	4	241
45-54	56	41	3	202
55-64	59	36	5	130
65 lat i więcej	46	43	11	183
Miejsce zamieszkania				
Wieś	42	54	5	410
Miasto do 20 tys.	57	37	6	135
od 21 do 100 tys.	65	32	4	205
101-500 tys.	64	32	4	214
501 tys. i więcej mieszk.	67	24	9	146
Wykształcenie				
Podstawowe	40	52	8	322
Zasadnicze zawodowe	51	44	5	280
Średnie	66	31	3	402
Wyższe	75	22	3	107
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	70	25	5	81
Prac. umysł. niż. szczebla	59	38	3	121
Pracownicy fiz.- umysł.	59	39	3	70
Robotnicy wykwalifikowani	54	43	2	110
Robotnicy niewykwalifik.	41	55	3	36
Rolnicy	25	75	0	48
Pracujący na własny rach.	73	24	3	52
Bierni zawodowo				
Renciści	53	37	10	148
Emeryci	50	42	8	196
Uczniowie i studenci	75	23	2	84
Bezrobotni	56	38	6	104
Gospodynie domowe i inni	41	53	6	60
Pracuje w:				
sferze budżetowej	57	38	4	101
sekt. państw., publicznym	64	35	1	114
sp. właśc. pryw. i państwa	56	43	1	88
sekt. pryw. poza rolnictw.	64	32	4	203
prywatnym gosp. rolnym	31	67	2	63
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	39	55	6	174
276 - 399	51	45	5	157
400 - 549	59	36	5	275
550 - 799	60	33	6	160
Powyżej 799 zł	71	25	4	175
Ocena własnych war. mater.				
Dobre	68	30	2	234
Średnie	57	37	6	500
Złe	45	49	5	378
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	43	50	7	51
Raz w tygodniu	54	41	5	524
Kilka razy w miesiącu	53	42	5	208
Kilka razy w roku	63	33	3	214
W ogóle nie uczestniczy	58	35	8	112
Poglądy polityczne				
Lewica	57	40	3	270
Centrum	57	39	4	305
Prawica	63	33	4	296
Trudno powiedzieć	43	47	9	238

Tabela 3. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza, ze stwierdzeniem, że rolnicy są zbyt mało aktywni i przedsiębiorczy?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	38	15	1109
Płeć				
Mężczyźni	51	39	10	524
Kobiety	44	37	19	584
Wiek				
18-24 lat	53	36	11	158
25-34	51	37	12	195
35-44	50	35	15	241
45-54	48	40	12	202
55-64	45	39	15	130
65 lat i więcej	35	40	25	182
Miejsce zamieszkania				
Wieś	36	49	14	408
Miasto do 20 tys.	48	36	16	135
od 21 do 100 tys.	53	32	14	204
101-500 tys.	56	33	11	214
501 tys. i więcej mieszk.	55	22	23	146
Wykształcenie				
Podstawowe	30	48	22	321
Zasadnicze zawodowe	44	44	12	279
Średnie	59	30	11	402
Wyższe	61	22	17	107
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	54	30	15	81
Prac. umysł. niż. szczebla	53	36	10	121
Pracownicy fiz.- umysł.	45	46	8	70
Robotnicy wykwalifikowani	51	41	8	109
Robotnicy niewykwalifik.	38	61	1	36
Rolnicy	33	63	4	48
Pracujący na własny rach.	61	28	11	52
Bierni zawodowo				
Renciści	38	40	22	147
Emeryci	39	38	23	196
Uczniowie i studenci	69	23	9	84
Bezrobotni	43	39	18	104
Gospodynie domowe i inni	50	25	24	60
Pracuje w:				
sferze budżetowej	55	36	8	101
sekt. państw., publicznym	49	38	13	113
sp. właśc. pryw. i państwa	55	40	5	88
sekt. pryw. poza rolnict.	51	39	11	203
prywatnym gosp. rolnym	34	53	13	63
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	40	42	18	174
276 - 399	44	46	9	157
400 - 549	48	34	17	274
550 - 799	49	28	23	160
Powyżej 799 zł	60	35	5	175
Ocena własnych war. mater.				
Dobre	62	27	11	233
Średnie	46	38	16	500
Złe	39	44	17	377
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	27	49	24	51
Raz w tygodniu	49	37	14	524
Kilka razy w miesiącu	44	40	16	206
Kilka razy w roku	52	34	14	214
W ogóle nie uczestniczy	45	39	16	112
Poglądy polityczne				
Lewica	49	40	11	270
Centrum	48	40	12	304
Prawica	58	31	12	296
Trudno powiedzieć	31	42	26	237

Tabela 4. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że należy dążyć do zmniejszenia liczby osób zatrudnionych w rolnictwie?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	38	18	1111
Płeć				
Mężczyźni	48	39	13	527
Kobiety	40	38	22	584
Wiek				
18-24 lat	41	45	14	158
25-34	44	42	14	196
35-44	44	41	15	241
45-54	47	35	17	202
55-64	44	35	21	130
65 lat i więcej	41	32	27	183
Miejsce zamieszkania				
Wieś	38	43	20	409
Miasto do 20 tys.	48	37	15	135
od 21 do 100 tys.	48	36	15	205
101-500 tys.	38	45	17	214
501 tys. i więcej mieszk.	58	22	20	146
Wykształcenie				
Podstawowe	32	41	27	322
Zasadnicze zawodowe	35	52	14	280
Średnie	54	33	13	402
Wyższe	66	17	16	107
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	64	20	16	81
Prac. umysł. niż. szczebla	51	40	9	121
Pracownicy fiz.- umysł.	37	51	11	70
Robotnicy wykwalifikowani	44	49	7	110
Robotnicy niewykwalifik.	39	47	14	36
Rolnicy	31	61	9	48
Pracujący na własny rach.	61	24	15	52
Bierni zawodowo				
Renciści	35	36	29	148
Emeryci	46	30	24	195
Uczniowie i studenci	56	32	13	84
Bezrobotni	30	47	22	104
Gospodynie domowe i inni	29	43	28	60
Pracuje w:				
sferze budżetowej	52	35	13	101
sekt. państw., publicznym	55	35	9	114
sp. właśc. pryw. i państwa	41	46	13	88
sekt. pryw. poza rolnict.	53	36	11	203
prywatnym gosp. rolnym	37	51	12	63
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	31	45	24	174
276 - 399	40	42	18	156
400 - 549	40	43	17	275
550 - 799	46	34	21	160
Powyżej 799 zł	66	24	10	175
Ocena własnych war. mater.				
Dobre	59	28	13	234
Średnie	45	38	17	500
Złe	32	46	22	377
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	33	50	17	51
Raz w tygodniu	45	37	18	523
Kilka razy w miesiącu	41	39	20	208
Kilka razy w roku	44	41	15	214
W ogóle nie uczestniczy	47	34	19	112
Poglądy polityczne				
Lewica	46	41	12	270
Centrum	45	38	17	305
Prawica	55	30	15	296
Trudno powiedzieć	26	45	29	238

Tabela 5. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza ze stwierdzeniem, że wejście Polski do Unii Europejskiej przyczyni się do poprawy sytuacji w rolnictwie?

	(%)			Liczba osób
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
Ogółem	30	41	28	1111
Płeć				
Mężczyźni	35	44	22	527
Kobiety	27	39	34	584
Wiek				
18-24 lat	45	34	21	158
25-34	30	48	22	196
35-44	30	44	26	241
45-54	27	48	25	202
55-64	33	39	28	130
65 lat i więcej	21	32	48	183
Miejsce zamieszkania				
Wieś	20	50	30	410
Miasto do 20 tys.	34	35	31	135
od 21 do 100 tys.	38	36	25	205
101-500 tys.	34	43	23	214
501 tys. i więcej mieszk.	40	28	32	146
Wykształcenie				
Podstawowe	23	39	38	322
Zasadnicze zawodowe	36	40	24	280
Średnie	34	41	25	402
Wyższe	26	52	22	107
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	28	50	21	81
Prac.umysł.niż.szczebła	29	54	16	121
Pracownicy fiz.-umysł.	36	41	23	70
Robotnicy wykwalifikowani	41	38	21	110
Robotnicy niewykwalifik.	36	55	9	36
Rolnicy	8	75	17	48
Pracujący na własny rach.	41	38	21	52
Bierni zawodowo				
Renciści	24	34	42	148
Emeryci	25	34	41	196
Uczniowie i studenci	50	32	18	84
Bezrobotni	30	38	32	104
Gospodynie domowe i inni	19	39	42	60
Pracuje w:				
sferze budżetowej	31	53	16	101
sekt. państw., publicznym	35	45	20	114
sp. właśc. pryw. i państwa	40	39	20	88
sekt. pryw. poza rolnict.	37	41	22	203
prywatnym gosp. rolnym	13	71	16	63
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	25	52	24	174
276 - 399	32	40	29	157
400 - 549	32	39	29	275
550 - 799	33	33	34	160
Powyżej 799 zł	39	40	21	175
Ocena własnych war. mater.				
Dobre	40	39	22	234
Średnie	31	38	31	500
Złe	24	47	29	378
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	26	32	42	51
Raz w tygodniu	27	41	32	524
Kilka razy w miesiącu	30	45	25	208
Kilka razy w roku	36	41	23	214
W ogóle nie uczestniczy	37	41	22	112
Poglądy polityczne				
Lewica	29	51	20	270
Centrum	31	43	26	305
Prawica	36	38	26	296
Trudno powiedzieć	23	33	44	238

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, działalność Polskiego Stronnictwa Ludowego dobrze czy też źle służy polskiej wsi i rolnictwu?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	34	25	1111
Płeć				
Mężczyźni	47	32	21	527
Kobiety	36	35	30	584
Wiek				
18-24 lat	41	23	36	158
25-34	40	37	23	196
35-44	40	34	26	241
45-54	42	37	21	202
55-64	44	39	17	130
65 lat i więcej	40	31	29	183
Miejsce zamieszkania				
Wieś	49	30	22	410
Miasto do 20 tys.	46	24	30	135
od 21 do 100 tys.	37	36	27	205
101-500 tys.	35	37	28	214
501 tys. i więcej mieszk.	28	46	26	146
Wykształcenie				
Podstawowe	41	27	32	322
Zasadnicze zawodowe	44	31	25	280
Średnie	41	36	23	402
Wyższe	33	51	17	107
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	39	41	20	81
Prac. umysł. niż. szczebla	33	45	22	121
Pracownicy fiz.- umysł.	42	30	27	70
Robotnicy wykwalifikowani	41	40	19	110
Robotnicy niewykwalifik.	62	22	15	36
Rolnicy	61	23	16	48
Pracujący na własny rach.	30	37	33	52
Bierni zawodowo				
Renciści	46	22	32	148
Emeryci	37	40	22	196
Uczniowie i studenci	43	35	22	84
Bezrobotni	44	24	32	104
Gospodynie domowe i inni	27	29	44	60
Pracuje w:				
sferze budżetowej	34	45	22	101
sekt. państw., publicznym	47	36	17	114
sp. właśc. pryw. i państwa	40	38	22	88
sekt. pryw. poza rolnict.	38	38	24	203
prywatnym gosp. rolnym	56	18	26	63
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	51	27	22	174
276 - 399	53	26	21	157
400 - 549	35	37	27	275
550 - 799	44	30	26	160
Powyżej 799 zł	32	46	21	175
Ocena własnych war. mater.				
Dobre	33	42	25	234
Średnie	42	34	24	500
Źłe	45	28	27	378
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	39	35	26	51
Raz w tygodniu	41	36	23	524
Kilka razy w miesiącu	43	27	30	208
Kilka razy w roku	38	37	24	214
W ogóle nie uczestniczy	45	28	27	112
Poglądy polityczne				
Lewica	50	31	19	270
Centrum	42	37	21	305
Prawica	38	43	18	296
Trudno powiedzieć	33	20	47	238

Tabela 7. Czy, Pana(i) zdaniem, działalność Związku Zawodowego "Samoobrona" dobrze czy też źle służy polskiej wsi i rolnictwu?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	48	27	25	1111
Płeć				
Mężczyźni	52	28	20	527
Kobiety	45	25	30	584
Wiek				
18-24 lat	41	27	33	158
25-34	47	28	25	196
35-44	53	24	22	241
45-54	49	26	24	202
55-64	53	30	17	130
65 lat i więcej	44	27	30	183
Miejsce zamieszkania				
Wieś	61	17	22	410
Miasto do 20 tys.	46	31	24	135
od 21 do 100 tys.	45	27	27	205
101-500 tys.	41	31	28	214
501 tys. i więcej mieszk.	28	43	29	146
Wykształcenie				
Podstawowe	52	18	29	322
Zasadnicze zawodowe	61	19	20	280
Średnie	40	33	27	402
Wyższe	30	50	20	107
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	37	40	23	81
Prac. umysł. niż. szczebla	40	36	24	121
Pracownicy fiz.- umysł.	50	22	28	70
Robotnicy wykwalifikowani	55	24	21	110
Robotnicy niewykwalifik.	60	19	21	36
Rolnicy	82	10	9	48
Pracujący na własny rach.	38	42	20	52
Bierni zawodowo				
Renciści	55	17	28	148
Emeryci	44	32	25	196
Uczniowie i studenci	32	40	28	84
Bezrobotni	56	13	31	104
Gospodynie domowe i inni	43	18	39	60
Pracuje w:				
sferze budżetowej	43	36	22	101
sekt. państw., publicznym	53	29	17	114
sp. właśc. pryw. i państwa	41	31	28	88
sekt. pryw. poza rolnict.	46	33	20	203
prywatnym gosp. rolnym	74	13	13	63
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	64	14	22	174
276 - 399	56	25	19	157
400 - 549	44	27	29	275
550 - 799	41	29	31	160
Powyżej 799 zł	39	40	20	175
Ocena własnych war. mater.				
Dobre	41	38	21	234
Średnie	47	26	27	500
Źle	54	21	25	378
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	32	38	30	51
Raz w tygodniu	50	26	24	524
Kilka razy w miesiącu	47	23	30	208
Kilka razy w roku	45	30	25	214
W ogóle nie uczestniczy	54	25	22	112
Poglądy polityczne				
Lewica	58	25	17	270
Centrum	52	22	26	305
Prawica	38	43	18	296
Trudno powiedzieć	44	14	42	238